

Samtaler om samtidskunst

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

KUN
ST I
SKO
LEN

Innhold

Innledning	3
Hva sier læreplanen?	4
Hva kjennetegner samtidskunsten?	4
Noen tanker om å formidle samtidskunst	6
Kari Steihaug 4. klasse, 2007	7
Olafur Eliasson: <i>The Weather Project</i> , 2003	8
Frank Brunner: <i>Waiting</i> , 2008	9
Bjarne Melgaard: <i>Untitled</i> , 2007	10
Per Maning: <i>Oscar</i> , 1998	11
Outi Pieski: <i>Guržot ja guovssat/Spell on you</i> , 2020	12
Elmgreen & Dragset: <i>Gay Marriage</i> , 2010	13
Ai Weiwei: <i>Tyres</i> , 2016 og <i>Odyssey</i> , 2017	14
Ernesto Neto: <i>GaiaMotherTree</i> , 2018	15
Damien Hirst: <i>Mother and Child (Divided)</i> , 1993	16
Dan Graham: <i>Uten tittel</i> , 1996	17
Janine Antoni: <i>Saddle</i> , 2000	18
Vibeke Tandberg: <i>Living Together #11</i> , 1996	19
Marja Helander: <i>Looking into the nightfall</i> , 2018	20
Olav Christopher Jenssen: <i>Rubicon Painting No. 5</i> , 20109-2020	21
Patricia Piccinini: <i>The Young Family</i> , 2002	22
Sophie Calle: <i>Take Care of Yourself</i> , 2009	23
Pøbel: <i>Lofoten prosjekt</i> , 2009	24
Irene Nordli: <i>Don't be a stranger</i> , 2006	25
Pieter Hugo: <i>Untitled</i> , 2009	26
Sverre Malling: <i>Schoolbus</i> , 2009	27
Vanessa Baird: <i>Lyset forsvinner – bare vi lukker øynene</i> , 2012	28
Hanne Friis: <i>Nyanser i blått og svart</i> , 2014	29
Bildekreditering	30

Vigdis Blaker

Ansvarlig for oppdatert utgave, 2021

Veiledningshefte Samtaler om samtidskunst er utviklet av: Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) og Kunst i skolen (KiS). Dette er en oppdatert utgave fra 2021. Første utgave kom i 2014.

Prosjektgruppe 2021: Vigdis Blaker, KKS og Anne Elisabeth Sæter, KiS

Prosjektgruppe 2014: Vigdis Blaker, KKS og Bjørg Åsta Flatby og Arne Marius Samuelsen, KiS

Tekst: Vigdis Blaker, Bjørg Åsta Flatby, Hilde Hermansen, KKS, Arne Marius Samuelsen, Anne Elisabeth Sæter og Patricia Tvetter.

Opprinnelig design utgave 2014: Tank design

Revidert utgave 2021 er basert på originalt design

Layout/trykk: Trykkeriet ved Nord universitet

Omslagsbilder: Ernesto Neto *GaiaMotherTree*, Fondation Beyeler, 2018.

Foto: Mark Niedermann. © Ernesto Neto

Fotografier, illustrasjoner, tekst eller lydfiler må ikke reproduseres eller benyttes i andre sammenhenger.

Hefte og tilhørende bildepresentasjon kan lastes ned elektronisk fra: kunstkultursenteret.no

Innledning

Samtaler om samtidskunst er en oppdatering av et hefte med samme tittel fra 2014, et samarbeid mellom Kunst i Skolen og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen. I den nye utgaven har vi hatt fokus på å hente inn nyere verk fra kunstnerne, hentet inn noen nye kunstnere og oppdatert koblingen til læreplanen til LK20.

Mange lærere føler seg usikre på hvordan de skal formidle samtidskunst til elevene. De er usikre både på hvordan de skal forstå verkene selv, og hvordan de skal snakke med elevene om dem.

Med eldre kunst er det gjerne det stilistiske og innholdsmessige som vektlegges. Kunsten knyttes til sin samtid, og vi er ikke så fremmede for hvilke strømninger og historiske sammenhenger verkene befinner seg i. Kunsten innenfor hver periode er forholdsvis lik, så har vi forberedt oss for eksempel på renessansen, kommer det ikke så mange overraskelser underveis.

Med samtidskunsten er det helt annerledes. Den opptrer på så mange forskjellige måter, og den kan være vanskelig å tolke hvis ikke vi kjenner bakgrunnen for verkene. Dessuten inviterer samtidskunsten oss ofte til å delta i verket – vi er ikke bare betraktere. Noen ganger er vår medvirkning helt avgjørende for at verket skal ferdigstilles.

Vi må se på samtidskunsten på dens egne premisser. Det betyr at vi må være spørrende sammen med elevene og ikke forvente at vi forstår kunsten umiddelbart. Kanskje må vi rette mer av oppmerksomheten mot hva denne kunsten gjør med oss?

Samtidskunsten åpner opp for undring og refleksjon rundt verdiladede spørsmål knyttet til bl.a. menneskeverd, identitet, kulturelt mangfold, bærekraft og

demokrati. Dette er grunnleggende verdier i det nye læreplanverket, LK20. Samtidskunsten inviterer også til en tverrfaglig tilnærming, noe som understrekes gjennom læreplanverkets tre tverrfaglige tema.

I denne presentasjonen blir elevene kjent med 23 avfotograferte verk. De er valgt ut fordi de representerer ulike typer samtidskunst, fra tegning, foto og maleri til store installasjoner og konseptuelle verk. Halvparten av verkene er laget av toneangivende norske kunstnere, mens de resterende er laget av kunstnere vel etablerte på den internasjonale kunstscenen.

Til hvert bilde følger det en kort informasjon om kunstneren og det aktuelle verket. Formidleren/læreren må vurdere hvor mye av bakgrunnsstoffet det er nødvendig å dele med elevene. Det følger også forslag til spørsmål som kan gjøre det lettere å ha en samtale sammen om verket. Disse spørsmålene begynner alltid med «Beskriv verket». Det gir en god start, der alle kan være med og få si hva de ser, før samtalen går mer over til tolkningen.

For å lett kunne ta i bruk dette heftet i klasserommet er det laget en egen bildefil som kan vises på skjerm i klasserommet, på nettbrett eller lignende. Filen sammen med en digital versjon av dette heftet kan lastes ned fra www.kunstkultursenteret.no

Hva sier læreplanen?

Samtidskunst kan åpne opp for undring og refleksjon rundt aktuelle spørsmål knyttet til bl.a. menneskeverd, identitet, kulturelt mangfold, bærekraft og demokrati. Dette er grunnleggende verdier i det nye læreplanverket, LK20.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Verdigrunnlaget er knyttet til

- menneskeverdet
- identitet og kulturelt mangfold
- kritisk tenkning og etisk bevissthet
- skaperglede, engasjement og utforskertrang
- respekt for naturen og miljøbevissthet
- demokrati og medvirkning.

Samtidskunsten inviterer også til en tverrfaglig tilnærming, noe som understrekes gjennom læreplanverkets tre tverrfaglige tema: folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap og bærekraftig utvikling. Å la elevene møte samtidskunst i tverrfaglige sammenhenger, gir en mulighet for å realisere viktige intensjoner i LK20.

For eksempel kan verket *Don't be a stranger* av Irene Nordli være utgangspunkt for samtaler om vennskap, tilhørighet og relasjoner. Samtalene kan generere nye fortellinger - muntlige, skriftlige eller visuelle. Her kan både kunst og håndverk, norsk og samfunnsfag inngå i en tverrfaglig sammenheng.

Og hvilke tanker, forestillinger og etiske refleksjoner inviterer et verk som *The Young Family* av Patricia Piccinini til? Her ligger det til rette for å oppøve ulike kompetanser både i kunst og håndverk, norsk, KRLE og naturfag. Som et siste eksempel ser vi på verket *Spell on you*. På hvilke måter kan dette verket, av den finsk-samiske kunstneren Outi Pieski, belyse utfordringer i vår egen samtid? Kan vi lære noe om religion og åndelige tradisjoner gjennom dette verket? Kan *Spell on you* være

utgangspunkt for dialog rundt uretten samene og de nasjonale minoritetene har vært utsatt for? Et samarbeid mellom kunst og håndverk, KRLE, samfunnsfag, engelsk og musikk vil i så fall være berikende.

I læreplanen for kunst og håndverk i grunnskolen uttrykkes grunnleggende verdier bl.a. slik:

Kunst- og kulturuttrykk løfter fram nye perspektiver og har betydning for den enkeltes personlige utvikling. Elevene skal få erfaring med et variert spekter av norsk, samisk og internasjonal kunst, design og håndverk. Felles referanserammer og toleranse for kulturelt mangfold skapes gjennom refleksjon over hvordan identitet kommer til uttrykk i bilder, kunst, arkitektur og gjenstander.

Kjerneelementene beskriver det viktigste innholdet i faget og det elevene må lære for å kunne mestre og bruke faget. I kunst og håndverk vil kjerneelementet Kulturforståelse være sentralt i arbeid med samtidskunst. Her vektlegges utforskning av samtidens visuelle kultur, som kilde til opplevelse, refleksjon og inspirasjon til egen skapende praksis.

Mulighetene for kobling mellom flere fag er rike når man arbeider med samtidskunst. Når kompetansemålene ses i sammenheng med kjerneelementer, tverrfaglige tema, grunnleggende ferdigheter og overordnet del, kan lærere i fellesskap legge til rette for meningsfull og dypere læring med estetiske dimensjoner.

Hilde Hermansen

Hva kjennetegner samtidskunsten?

Liker du van Goghs *Solsikker*? Det var det nesten ingen i samtiden som gjorde. Kunstneren døde uten å ha solgt et eneste bilde. Eller har du sans for Edvard Munchs *Syk pike*? Da det ble utstilt i 1886, ble det kalt «et halvt utkrasset utkast», «mislykket» og «et hån mot kritikere». Men, da vi feiret Munch-jubileet i 2013, ble det fremhevet som et av de sterkeste bildene Munch har malt. Dette viser bare at kunstnerne ofte har ligget litt i forkant av hva publikum forventer. I bakspeilet forstår vi lettere enn der og da. Som publikummere blir vi lett usikre på nyere kunstuttrykk der vi ikke har tidligere erfaringer å bruke som referanser. Det nye kan virke så totalt annerledes. Med dette hefte ønsker vi å foreslå pedagogiske vinklinger til

samtaler om samtidskunst, slik at lærere og elever kan møte kunsten ut fra de utfordringer til nye opplevelser som ligger der.

Det er vanlig å bruke ordet samtidskunst som en betegnelse på de siste 20–40 årenes kunstuttrykk. Vi setter et skille ved 1990 og mener at da er forrige århundres hovedretninger innen kunsthistorien, som modernismen og den etterfølgende postmodernismen, over. Tidligere kunne vi plassere kunstnere i forskjellige kunsthistoriske retninger, som naturalisme, realisme, dadaisme, surrealisme et cetera, og der holdt kunstnerne seg stort sett på plass. Samtidskunsten er imidlertid annerledes og mer krevende. Kunsten er mer mangfoldig enn før

og har flere uttrykksområder. Vi møter den gjennom så forskjellige uttrykk som maleri, skulptur, video, installasjon, performance, stedskunst, gatekunst, og mange kombinasjoner av disse igjen. Kunstnerne eksperimenterer mer i ulike medier enn før og kan endre stil og uttryksmåte oftere. Samtidskunsten preges derfor av variasjon og foranderlighet som et generelt trekk.

Kunstens innhold varierer fra hverdagslige temaer som kropp og seksualitet, til politikk og miljøperspektiver. Det er store spenn mellom for eksempel Elmgreen og Dragsets *Gay Marriage* (to pissoarer som er sindig forbundet) til Dan Grahams *Uten tittel* (en speilvegg som reflekterer naturen). Samtidskunstnerne beveger seg gjerne inn på tabuområder som erotikk, rasisme og religion og er ikke redd for å provosere. De synes også å trives i rollen som provokatører. En som gjør det, er den norske kunstneren Bjarne Melgaard, som har base i New York. Hans temaer er ofte tidligere tabubelagte, med særlig vekt på homoerotikk. Kroppen er i fokus, spesielt den mannlige, og kunstneren gjør sterkt bruk av mannlige kjønnskarakteristika. Samtidig er det konseptuelle til stede med tekster som inngår som en del av bildene. Det rablete eller skissepregede uttrykket virker tilsiktet, og vektleggingen av kjønn kan ha en «kritisk bevisstgjørende» hensikt. Når Melgaard i intervju blir spurt om hvorfor han tar for seg et slikt «mørkt» tema, svarer han at verden er jo slik også, andre får vise noe annet. Hans utstillinger er gjerne totalprosjekter i en romlig scenografi som omfatter skulpturer og bilder i en blanding av ulike medier.

Andre fellestrekk mellom samtidskunstuttrykk ut over de nevnte, variasjon og mangfoldighet, er ofte en kunstnerisk praksis som befinner seg i en gråsoner mellom kunst og virkelighet. På ulike vis tematiseres ofte sider ved vårt hverdagsliv, ikke bare det spektakulære, som nevnt ovenfor. Det kan dreie seg om våre livsbetingelser rett og slett. Kunstuttrykkene er ofte tvetydige og inviterer til flere tolkningsmuligheter.

Også innen samtidskunsten er det hovedtendenser selv om vi ikke direkte kan snakke om kunstretninger. En sterk tendens fra 1990-tallet er kunstnerens forankring i sin egen kroppslighet. Vi er ikke bare rasjonelle hodemennesker, men et sansende hele som aner og

fornemmer med kroppen. Denne nye vektleggingen av det kroppslige førte mange over i det som kalles det performative eller bare performance. Denne sjangeren er teatral uten å være direkte teater. Kunstneren (eller kunstnerne) går inn i en romlig setting, markerer seg selv og eventuelle objekter og utfører handlinger som skal iakttas der og da av tilskuere. Publikum kan være mer eller mindre delaktig i performansen. Et ytterpunkt er når kunstneren utsetter seg for direkte fysisk ødeleggelse, slik at han ville strøket med hvis ikke tilskuere hadde grepet inn! Denne formen er pirrende over i det burliske og farlige og kan selvsagt virkelig sette følelsene i sving hos publikummere. Kunstformen har et sitrende der-og-da-element, og egentlig er dokumentasjonen i form av foto eller video av seansen med på å gjøre den til noe annet.

Både den tids- og den handlingsbaserte kunsten vi har nevnt, har nær sammenheng med den idébaserte eller konseptuelle kunsten. Her var tidlig ideen likeverdig med det ferdige kunstverket, og noen snakket om behovet for avlæring av alt en hadde tilegnet seg av tekniske ferdigheter. Det visuelle skulle ikke være det eneste sterke virkemidlet lenger, det var ideen som skulle virkelig gjøres med alle midler. Lars Rambergs installasjon på Republikpalasset i Berlin (DDR), kjempeoverskriften «Zweifel» over hele fasaden, var i tillegg til et visuelt verk en ytring om at tvilen nå burde være det sikreste våpen mot skråsikkerheten fra tidligere. Bakgrunnen for verket var diskusjonen rundt palassets fremtid – om det skulle bevares eller rives.

Det konseptuelle kan ta mange former. Av og til ligger meningen klart i dagen, mens kunstuttrykket i andre tilfelle kan være så finurlig og ha så tvetydige signaler at en kan ønske seg en liten bruksanvisning for å komme inn i verket. Sanselig sett kan vi være satt i beredskap, men intellektuelt sett ha tolkningsproblemer. Rambergs verk er også et eksempel på en nåtidig samfunnskritisk kunst. Samtidskunsten rommer også marginaliserte grupper som ikke har vært tydelige i kunstverden før, som samer, homofile, kvinner og ikke-etniske nordmenn. Til den siste grupperingen hører problematikken rundt det globale i det lokale. Vi har mye ugjort når det gjelder å la andre kulturere kunstuttrykk komme frem på egne premisser.

Bjørg Åsta Flatby, Arne Marius Samuelson og Patricia Tveter

Noen tanker om å formidle samtidskunst

6

Kunsteoretikeren Nicolas Bourriaud er opptatt av at det i samtidskunsten er slik at kunstverket blir til når vi reagerer på det. En annen har sagt at et kunstverk er et ansikt som venter på å bli sett. Samtidskunsten setter oss som mottakere i fokus. Dette er en utfordring! Vi blir bedt om å ta stilling selv. Vi skal bruke våre egne sanser, stole på det vi ser og opplever, ikke forvente at andre gir løsninger vi kan sveve på. For å få oss i tale kan det brukes sterke virkemidler, som eksemplifisert med Melgaard, men også temaer som vold, religion og miljøspørsmål. Mange av samtidskunstverkene kan appellere mest til det intellektuelle, mens andre spiller på et større sanseregister. Flere synes å legge mindre vekt på tekniske ferdigheter enn på det ekspressive uttrykket. Hvis vi stiller med den tradisjonelle holdningen at teknisk kyndighet skal speiles i verket, vil noen verk la oss stå igjen utenfor.

Ut fra det som er sagt hittil om samtidskunstens karakteristiske trekk, forstår vi at det er ikke et enkelt område å begi seg inn i – verken for barn eller voksne. Men, det som krever noe, kan også ha appell! Kanskje det er greit at vi iblant må strekke oss litt ut over det vi er vant med, møte nye utfordringer og tenke nye tanker?

Samtidskunsten møter oss på stadig nye områder, i våre daglige omgivelser, på uvanlige steder og på ulike måter i det offentlige rom. Dermed utvides stedene for formidling utover museer og gallerier. Det blir viktig å stille spørsmål til elevene om hvordan de opplever plasseringen av kunstverket, hvilken betydning nettopp plasseringen kan ha. Tidligere forskning viser at lærere ofte glemmer å stille slike romrelaterte spørsmål til elevene (Samuelsen 2003). Når det gjelder den billedserien som følger dette læremidlet, er det viktig å være klar over at den todimensjonale gjengivelsen ikke kan yte de tredimensjonale objektene full rettferdighet som objekter i rom. For flere av enkeltverkene gjelder det at avbildningen i form av foto er den eneste dokumentasjon på at kunsten har funnet sted. Kunsten er selve verket som hadde en utstrekning i tid, som nevnt ved performance, og som deretter ble fjernet eller tatt ned.

Billedserien representerer en stor variasjon av samtidskunstuttrykk. For å få alle elevene med i samtalen rundt verkene bør vi først la dem få beskrive hva de helt konkret ser, før vi åpner for ulike tolkninger av hva

det de ser, kan bety. Noen av verkene sier ikke stort uten noe tilleggsinformasjon, og læreren må ut fra kommentarene som gis til enkeltverkene, vurdere når og hvor mye informasjon han skal gi. Husk at elevene vil mene selv – ikke bli fortalt hva de skal mene! Det er viktig å la dem få prøve seg selv først før bakgrunnsstoffet til verket følges opp.

Samtidskunstverk kan inspirere til dialog, ikke bare mellom verk og elev, men også og ikke minst elevene imellom. I den nye estetikken (som Bourriaud kaller relasjonell fordi den vektlegger mottakerens samspill med verket) blir dette det mest sentrale, at verket vekker til dialoger og eventuelt ny erkjennelse. Danske forskere som Helene Illeris har i sitt arbeid med spesielt ungdomsskoleelever og kunst merket seg hvor lett dagens unge avviser kunst de ikke umiddelbart «forstår». Endringer i holdning til den aktuelle kunsten skjer ikke fordi formidleren vil det, men fordi medelever kommer med innspill. Dette sier noe om at den tradisjonelle kunstformidlingen hvor læreren «trekker» det hele, har mindre effekt enn vi tror. Her kan spesielt det ved samtidskunsten at den tar opp provoserende temaer og gir dem en utfordrende form, gjøre at det straks vekkes et engasjement blant elevene. Men, det er åpent hva dette engasjementet fører til av ny kunstopplevelse, det lar seg ikke programmere i en bestemt retning. I den relasjonelle estetikken navn vil mange da være fornøyd med at det diskuteres, og at elever skifter mening. Kunsten fungerer da mer som en katalysator for sosiale dialoger enn som noe som har en egenverdi. Det vil si at diskusjonen, elevengasjementet, er det viktigste, kunsten er bare et middel til dette. Vi ønsker med vår billedserie et både-og. Det kreves et minimum av villighet til å møte samtidskunsten både fra lærer og elever.

Samtidskunsten representerer et utfordrende mangfold. Vi lærere er vant til å vite, ha fasit på spørsmål fra elevene. Her må vi imidlertid kunne gi slipp på denne siden av lærerrollen og tillate oss å være like spørrende som elevene. I de ulike tilnærmingene vi foreslår til de enkelte verkene, vil dialogene kunne få næring både til opplevelse i sosialt fellesskap og til utvikling i «estetisk erkjennelse» for den enkelte.

Lykke til!

Bjørg Åsta Flatby, Arne Marius Samuelsen og Patricia Tvetter

Foto: Astrup Farnley Museet

Kari Steihaug: 4. klasse, 2007

Installasjon; opprekte klær / strikket bilde

© Irene Nordli / BONO 2021 Foto: © Thor Westrebø

Kari Steihaug (f.1962) er utdannet ved kunsthøgskolene i Oslo og Bergen. Arbeidene hennes er innkjøpt av blant andre Nasjonalmuseet og Norsk kulturråd. Hun arbeider ofte med strikkeobjekter hun finner og bearbeider. Det kan være arbeider som aldri ble gjort ferdig, eller strikkeplagg som har vært i bruk, men som er i ferd med å rakne. Noen ganger strikker hun videre på raknetrådene.

OM VERKET:

Inspirasjonen til verket *4. klasse* startet med et foto Kari Steihaug fant på øya Radøy utenfor Bergen. På fotoet hadde alle barna på seg håndstrikkede plagg. Gjennom flere år samlet kunstneren inn brukte gensere fra forskjellige steder i Norge. Tjuen brukte genserne er bundet sammen ved at de er rukket litt opp, og trådene fra alle møtes eller går ut fra det lille klassebildet som henger over. Slik knyttes genserne sammen som om de er en gruppe som hører sammen. De ødelagte genserne har gitt opphavet til noe helt nytt. Kari Steihaug har også i over ti år samlet på uferdige strikketøy. Hun har fått dem fra venner og kjente, de er kjøpt på loppemarkeder, og både kjente og ukjente har sendt arbeider til henne i forbindelse med utstillinger. Hun har også samlet på historiene bak de halvferdige arbeidene, og det er både rørende og morsomme historier om hvorfor strikkeplagget aldri ble ferdig. Det var kanskje en kjæreste som slo opp før gaven var ferdig, eller det gikk så sakte med strikketøyet at barnet som skulle ha det, vokste fra det. Arbeidene hennes gir assosiasjoner til minner, kanskje både gode og triste.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hvordan kan en raknet genser være kunst?
- Hva forteller tittelen på verket oss?
- Se nøye på bildet. Kan du forestille deg barna som har brukt genserne?
- Kunne en klasse i dag ha kledd seg i disse plaggene?
- Hvordan kan du tenke deg et lignende bilde fra vår egen tid?
- Har du noe uferdig hjemme hos deg? Hvorfor ble det aldri gjort ferdig?

FORSLAG TIL PRAKTISKE OPPGAVER:

- Sjekk hjemme om dere har noen halvferdige arbeider liggende. Lag en utstilling. Skriv de uferdige arbeidenes historie.
- Kle dere med hjemmelagde strikkeplagg. Lag forskjellige klassebilder, med alle eller satt sammen av enkeltbilder/selvportrett (selfies).

Olafur Eliasson: The Weather Project, 2003

© Olafur Eliasson, Photo: © Tate, London 2003

Olafur Eliasson (f. 1967) er en dansk-islandsk kunstner som er utdannet ved Det Kongelige Danske Kunstakademi. Han er mest kjent for å lage skulpturer og store installasjoner som setter publikums opplevelse av verkene i fokus. Eliasson bruker naturelementer som luft, vann, lys eller is, det vil si materialer som vi alle er godt kjent med og har et forhold til. Kunstneren ønsker at publikum selv skal lage sin egen, opplevelsesbaserte tolkning av verkene hans. Gjennom personlig erfaring av verket lager vi alle vår egen historie om verkene.

OM VERKET:

Verket *The Weather Project* ble laget for å vises på det kjente museet Tate Modern i London i 2003. Installasjonen ble plassert i et enormt rom som i størrelse kunne ligne en katedral. Rommet er 155 m langt, 23 m bredt og 35 m høyt. I en katedral er alteret sentralt plassert; i dette verket har en imitasjon av sola fått denne plassen. Sola består av hundrevis av mono-frequency-lamper som sprer et mykt gult lys. En fin, lett damp, laget av en blanding av vann og sukker, fyller rommet. Høyt over en er det plassert store speil. Det er derfor mange mennesker gjorde noe uventet under besøket, noe man vanligvis ikke gjør i et respektabelt museum. De la seg ned på ryggen og kunne bli liggende i minst en time. De ville se en helt lik seg selv høyt der oppe i en avstand på 70 meter. Dette er det mest besøkte samtidskunstverk gjennom tidene. På et halvt år besøkte to millioner Tate Modern for å se *The Weather Project*. Mange kom tilbake flere ganger. I ettertid er det dokumentasjonen av dette verket som lever videre

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Tenk deg at du kom inn i dette rommet. Hva ville du tenke, føle, gjøre?
- Hvilken rolle synes du publikum får i dette verket?
- Hvordan lever dette verket videre?

Frank Brunner: Waiting, 2008

Litografi, 55 x 54,5 cm
© Frank Brunner

Frank Brunner (f. 1971) er utdannet ved Statens kunstakademi i Oslo, Ilja Repin statsakademi i St. Petersburg og Yale University i New Haven i USA. Han arbeider som maler og grafiker og er bosatt i New York. Hans motiver kretser mye rundt mennesker, dyr og vann. De er gjerne gåtefulle, og han lager flere forskjellige varianter av samme tema. I bildene blandes ofte nåtid, fortid og fremtid sammen – gamle minner og fremtidsdrømmer opptrer i ett og samme bilde. Vi kan gjenkjenne objekter og handlinger i bildene, men der er samtidig noe tilslørt og drømmeaktig ved Brunners bilder. Han visker bort detaljene i bildene, gir dem et poetisk preg.

OM VERKET:

Bildet *Waiting* (Vente) viser oss et fastfrosset, litt uskarpt øyeblikk som inviterer oss til å tenke og lage historier. Er det en som skal reise av gårde med alle disse koffertene? Venter han på noen som skal hente han? Fargene og de litt utviskede formene gir en poetisk stemning i bildet.

Kofferter er et tilbakevendende motiv hos Brunner. Han begynte å bruke motivet allerede på 1990-tallet etter å ha sett filmen *The Traveler*. I filmen sleper en mann på en koffert gjennom en by, opp til et fjell. Der får han øye på andre fjelltopper, og på hver av dem står det gamle menn som bærer på en koffert.

Bildet er et litografi. Litografi er en trykkteknikk hvor motivet overføres fra en bearbeidet steinflate til papir.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Det sies om Brunners kunst at han viser drømmeaktige øyeblikk i bildene sine. Hva tror du menes med det? Er du enig?
- Koffertene synes godt på bildene, mens bildet av gutten/mannen i bakgrunnen er uskarpt, nesten usynlig. Hvordan kan vi tolke det?
- Noen bilder har en historie inne i seg, mens andre ikke har det. Synes du det er en historie i dette bildet?
- Hva tror du kunstneren vil fortelle med dette bildet?
- Hvordan synes du tittelen «Waiting» passer til bildet?

Bjarne Melgaard: Untitled, 2007

Olje på lerret, 200 x 300 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo / BONO 2021

Bjarne Melgaard (f. 1967) er utdannet ved Statens kunstakademi i Oslo, Jan van Eyck-akademiet i Maastricht og Rijksakademie i Amsterdam. Han bor og arbeider i New York, og hans spesielle, lett gjenkjennbare stil med provoserende temaer har gjort ham til en høyt respektert kunstner. Han henter ofte inspirasjon fra ulike subkulturer, som den norske black metal-musikkulturen og det homofile S/M-miljøet, men også fra sitt eget liv. Både på grunn av hans bruk av selvbiografiske elementer og på grunn av den ekspresjonistiske tegnestilen har mange sammenlignet Melgaards kunstnerskap med Edvard Munchs. Melgaard blander imidlertid fiksjon og virkelighet i sine bilder.

OM VERKET:

Bildet *Untitled* (Uten tittel) består av mange små fortellinger i form av tegning, maleri og tekst. Det er ikke lett å finne en enkel historie i bildet. Snarere kan vi ved å rette søkelyset mot en enkel figur eller setning finne en liten historie. Det er en hund som dominerer motivet. Den er ikke malt naturtro og ser ut mer som en skissetegning. Det er noe Melgaard ofte gjør – tegner og maler på en forenklet måte, nesten barnlig.

Ikke alle er like begeistret for Melgaards kunst. Kritikerne legger vekt på at innholdet med alle de erotiske assosiasjonene kan bli litt ensidig i lengden.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv bildet.
- Kan du tyde teksten?
- Hvilke signaler gir teksten?
- Hva tror du kunstneren vil fortelle med dette bildet?
- Ta en spørrende hvor alle er med: Hva tenker du på når du ser bildet?
- Kan du finne noen symboler i bildet? Hva kan hunden symbolisere?
- Mange sier når de ser samtidskunst, at de kunne laget noe like bra selv. Hva tenker du om et slikt utsagn?

Per Maning: Oscar, 1998

Foto, 690 x 685 cm, 1988
© Per Maning / BONO 2021

Per Maning (f. 1943) begynte sin kunstneriske karriere på midten av 80-tallet. Han er representert i en rekke store samlinger, deriblant The Museum of Modern Art i New York. Han er spesielt kjent for sine fotografier av dyr. Interessen startet med at han selv fikk en hund som kort etter viste seg å være alvorlig syk. Han fotograferte den syke hunden hver dag og følte at hunden var noe mer enn bare et dyr. Og det han så i sin egen hund, så han også i andre dyr. Det ble etter hvert en stor samling fotografier av forskjellige dyr som ser mot oss med et talende blikk. De er ofte plassert på en måte som får oss til å lure på hvordan de har det. Det er som om vi ser inn i øyne eller et liv som ikke er så fremmed fra vårt eget. Det er det han har sett i dyrene, han formidler i fotografiene.

OM VERKET:

Bildet av selen Oscar (som i virkeligheten var en hunnseal) er et av de mest kjente fotoene i norsk kunst. Den store selen ser rett på oss, som om den vil fortelle oss eller spørre oss om noe. Selen er i sitt rette element, men den er lukket inne i en menneskeskapt boks med rette og harde kanter. Selens kropp med myke, avrundede former står i sterk kontrast til rommet den er plassert i.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hvor befinner denne selen seg?
- Hva tror du kunstneren vil fortelle oss med dette fotoet?
- Hva er det første du tenker på når du ser på selen?
- «Likheten mellom mennesket og dyret er i dyret», har Per Maning sagt. Hva tror du han mener med det?
- Både i bøker og i filmer for barn møter vi dyr som oppfører seg som mennesker. Hvorfor velges ofte dyr når det skal fortelles en historie?

Outi Pieski: Guržot ja guovssat/Spell on you, 2020

Sven-Harrys konstmuseum, utstillingen Bakom hörnet vindens jojk.
Foto: Mattias Lindbäck. © Outi Pieski/BONO 2021

Outi Pieski (f. 1973) er en finsk-samisk kunstner med base i Utsjoki og Helsinki i Finland. Hun er utdannet innen maleri fra kunstakademiet i Helsinki, og jobber med en bredde av uttrykk som installasjon, maleri, tekstil og skulptur. Pieski er del av den nye generasjonen kunstnere som tar i bruk sine samiske røtter i nye uttrykk. I installasjoner tar hun i bruk lys, strukturer av garn og naturelementer, samisk håndverk og ornamentale tekstiler.

OM VERKET:

Tekstilinstallasjonen har utgangspunkt i sjal som brukes over nordsamiske koffer. Installasjonen henger ned fra taket og består av v-formasjoner av fargerike, lyse frynser med svarte frynseformasjoner på hver side. Koblingen mot det tradisjonelle sjålet gjør at frynsene blir del av en større helhet. Det rene, enkle håndverket blir del av arbeidets estetikk som indirekte og materielt er bygd opp lagvis på en nærmest malerisk måte. De ulike gjennomsiktige formene, som overlapper hverandre som lagdelte penselstrøk, gir verket et lekent og skiftende uttrykk. Kontrasten mellom det fargerike og det mørke gir verket en spenning. Det mørke kan tolkes som fare og uromomenter og det fargerike som det lekne, lyse. Pieskis arbeider baserer seg på ideen om hvordan kollektive traumer, som undertrykkelse av den samiske urbefolkningen, krever en annen tilnærming til bearbeidelse enn den tradisjonelle vestlige tilnærmingen. Verket skildrer hvordan en felles bearbeidelse med utgangspunkt i en samisk tilnærming, der kraften i å samles og å være der for hverandre, kan oppløse det mørkeste av skygger.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE

- Beskriv verket
- Kunstneren har samisk bakgrunn, hvilke samiske referanser kan du finne i verket?
- Kunstneren tar deler av et tradisjonelt håndverk og gjør det om til noe nytt og inn i nåtiden. Hva skiller dette arbeidet fra tradisjonelt håndverk. Kan du se noe moderne og nåtiden i det?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Lag en installasjon med utgangspunkt i din kultur. Ta utgangspunkt i noe som har mening for deg, som er med på å fortelle om deg og din historie.

Elmgreen & Dragset: Gay Marriage, 2010

Porselenurinaler, kraner, rør i rustfritt stål, 110 x 43 x 123 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo / BONO 2021

Elmgreen og Dragset er en kunstnerduo som består av dansken Michael Elmgreen (f. 1961) og nordmannen Ingar Dragset (f. 1969). De har fra slutten av 1990-årene fått stor internasjonal oppmerksomhet for sine arbeider. De arbeider med installasjoner som gjerne er en blanding av design og kunst. I noen av deres verker har også performance en viktig plass. Deres verker får oss gjerne til å se på noe som føles kjent, med et nytt blikk. En ofte litt absurd humor er et viktig virkemiddel.

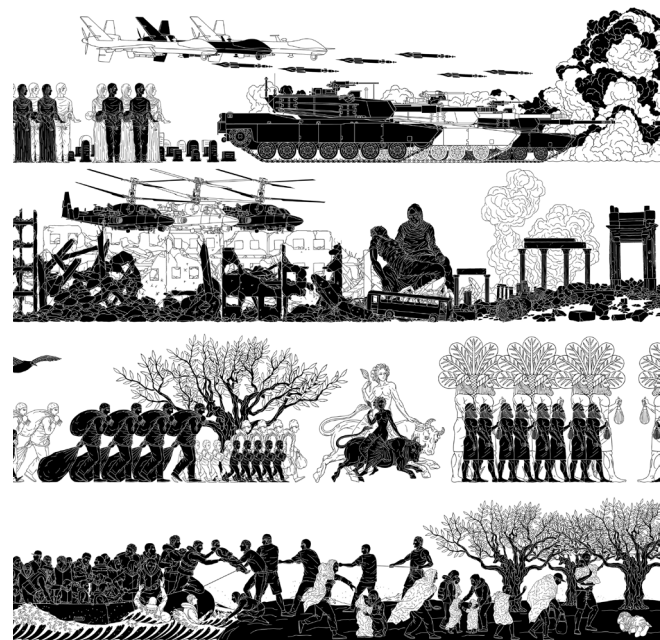
OM VERKET:

Pissoarer og offentlige toaletter ble tidligere ofte assosiert med homofile. I dette verket har kunstneren knyttet to pissoarer sammen på en leken måte. Verkets tittel, *Gay Marriage*, forteller oss klart hva verket handler om, det er ikke noe skjult budskap her. Pissoaret er ikke nytt i kunsthistorien. Allerede i 1917 presenterte Marcel Duchamp sin *Fontene*, som var et pissoar plassert på en sokkel. Dette verket skapte voldsom debatt i sin tid, men er senere blitt regnet som et av de viktigste kunstverk fra det 20. århundre. På den tiden Duchamp lagde *Fontene*, var det lite åpenhet om homoseksualitet, og kanskje det også lå noe i hans verk som ikke var så lett å oppfatte i hans samtid. Elmgreen og Dragsets *Gay Marriage* («Samme-kjønn-bryllup») har en klar referanse til Duchamps verk samtidig som verket helt klart setter homofili i fokus uten at det virker sjokkerende på oss som lever på 2000-tallet.

Paret har laget flere verk som tar opp temaet homoseksualitet. De har blant annet laget et minnesmerke i Berlin over lesbiske og homofile ofre for de tyske nazistenes forfølgelser.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Ville du oppfattet dette verket annerledes hvis du ikke kjente tittelen på det?
- Synes du dette verket er provoserende? På hvilken måte / hvorfor ikke?
- Hvorfor tror du kunstnere lar seksuell legning være et tema for den kunsten de lager?
- Kan kunsten være viktig for å skape forståelse og rive ned fordommer? På hvilken måte?

Ai Weiwei: Tyres, 2016 (t.v) og Odyssey, 2017 (t.h)

Variable mål, materialer er marmor og tapet, Astrup Fearnley Samlingen.
Foto: med tillatelse fra Astrup Fearnley Samlingen

Ai Weiwei (f. 1957) er i dag en verdenskjent billedkunstner fra Kina. Faren var en kjent poet, som under kulturrevolusjonen ble kritisert av myndighetene, og sendt til en arbeidsleir på landsbygda. Da Ai var fem år gammel vendte familien tilbake til Beijing, og i 1978 begynte han på filmskole der. I 1981 dro Ai Weiwei til USA og var blant de første studentene som fikk lov til å reise utenlands for å studere. I New York ble han kjent med kunstnere som Allen Ginsberg, Andy Warhol og Marcel Duchamp og arbeidet med performancekunst og readymades.

OM VERKET:

Verket *Odyssey* ble laget som en reaksjon på det Ai Weiwei hadde opplevd under sitt opphold blant flyktninger på Lesbos i Hellas. Han kom nært inn på livet til tusenvis av mennesker som levde i stor usikkerhet under uverdige livsvilkår. *Odyssey* består av store tapeter som har vært vist på både vegger og gulv i forskjellige museer. Tapetene viser bilder som beskriver seks tematikker: krig, krigens ruiner, flyktingenes reiser, overfarten over havet, flyktingeleirene, samt demonstrasjoner og protester. De lange bilderekkene er inspirert av både gresk vasemaleri og egyptisk gravmaleri. Vi kan også se spor av mesopotamisk kunst. Den historiske forankringen viser at mennesker på vandring ikke er noe nytt fenomen. Trådene trekkes tilbake til både Det gamle testamentet og gresk mytologi. Skildringene ligner tegneserier, og som betraktere trekkes vi inn i fortellingene som gjentas på ulike måter. Antikkens Hellas var i antikken kjent som demokratets vugge. Ai Weiwei viser oss tragedien som er blitt en del av dagens Hellas. Verket *Tyres* er plassert på gulvet. Det består av 12 gjengivelser av livbøyer laget av marmor i forskjellige farger. Livbøyene ligner de som skylles opp på strendene etter at båter fullastet med flyktninger har forlist på havet.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE

- Beskriv de to verkene.
- Hvilke visuelle virkemidler legger du spesielt merke til i verket *Odyssey*?
- Hva ligner denne måten å fortelle en historie på?
- Hvordan vil du si at Ai Weiwei bruker kunst for å kommentere samfunnet vårt i dag?

FORSLAG TIL PRAKTISKE OPPGAVER:

- Lag en kollasje av nyheter og bilder som omhandler flyktnings situasjonen i verden. Hvordan vil du sette sammen dette for å gjøre betrakterne interessert i det du vil fortelle?
- Lag en stor fellesoppgave i klassen. Tegn på liggende A4 format slik at alle arkene kan settes etter hverandre til en historie. Diskuter og bli enige om hva dere vil skildre i bildene. Kanskje dere vil sette sammen forskjellige tematikker slik Ai Weiwei har gjort i sitt verk?

Ernesto Neto: GaiaMotherTree, 2018

Installasjon, Zurich jernbanestasjon på oppdrag for Fondation Beyeler. Foto: Mark Niedermann. ©Ernesto Neto

Ernesto Neto (f. 1964 i Rio de Janeiro) er en av Brasils mest kjente samtidskunstnere. Han er kjent for sine store og små installasjoner, som utfordrer alle sanser og setter kroppen i bevegelse. Hans kunst må samtidig forstås på bakgrunn av brasiliansk historie. I 1950-tallets Brasil krevde samfunnet at mennesker skulle fungere som en del av en stor industriell maskin, og at deres personlige ønsker og uttrykk skulle undertrykkes. Senere gjorde kunstnere og samfunnet opprør mot dette, og da blomstret en mer individuell kunst. Neto ønsker at de som går inn i hans installasjoner, skal bruke sansene og kjenne hvordan kunstverkene påvirker kroppen.

OM VERKET:

GaiaMotherTree er en skulptur laget av fargerike bomullsremser som er knyttet sammen for hånd og former en majestetisk treformasjon midt i togstasjonen i Zurich. Skulpturen henger fra tak til gulv og er over 20 meter høy. Neto ønsket å bringe regnskogen i Amazonas inn på togstasjonen. Han har laget den øverste delen som en stor trekrone som strekker seg ned til et rom der publikum kan gå inn med sitteplasser plassert i en sirkel. Fra taket inni skulpturen og utenfor henger det dråpeformede nett fylt med aromatiske krydder og tørkede blader. Skulpturen er som Neto sine andre arbeider en sanselig opplevelse der vi oppfordres til å ta på, gå inn og å oppleve installasjonen. Kunstneren sier at ideen med verket er å få ned tempoet og gi oss mulighet til å puste, ta inn sanseinntrykk og komme i kontakt med følelsene våre. Daglig gikk en halv million mennesker gjennom togstasjonen i perioden skulpturen hang oppe. Ved å plassere kunsten i en togstasjon istedenfor inne i et museum, blir kunsten mer tilgjengelig og gir nye måter å ta i bruk områder man vanligvis går forbi uten å legge merke til noe mer.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE

- Beskrive verket.
- Hva vil du kalle denne typen kunst?
- Hvilke sanser kan vi ta i bruk i et slikt verk?
- Hvilken rolle har publikum i et verk som dette?
- Tenk deg at du er inne i dette verket. Hvordan tror du det vil oppleves?

FORSLAG TIL PRAKTISKE OPPGAVER:

Lag en opplevelsessti som appellerer til flere sanser i for eksempel klasserommet eller gymnsalen. Tenk hørsel, smak, lukt og berøring.

Damien Hirst: Mother and Child (Divided), 1993

Glass, malt stål, silikon, akryl, monofilament, rustfritt stål, ku, kalv og formalin-løsning

2 tanks à 207 x 322 x 109 cm

2 tanks à 144 x 169 x 62,5 cm

Astrup Fearnley Samlingen, Oslo

Photographed by Prudence Cuming Associates

© Damien Hirst and Science Ltd. All rights reserved, DACS / BONO 2021

Damien Hirst (f. 1965) er en anerkjent britisk kunstner som har gjort samtidskunsten populær hos et bredt publikum verden rundt. Han studerte ved Goldsmith's College i London og ble allerede tidlig i karrieren vurdert som et stort talent. I dag arbeider han hovedsakelig med installasjoner, skulpturer og malerier. Verkene hans tematiserer liv og død. Han utfordrer vår oppfatning av hva som er vakkert, og gir døden og forjengeligheten en ny mening.

OM VERKET:

Mother and Child (Divided) er et av Hirsts mest kjente verk. Det består av en ku og en kalv som er delt i to like deler, begge plassert i glassbeholdere fylt med formalinløsning. Formalin er en væske som beskytter organiske materialer fra forråtnelse. Kroppene til kuene blir derfor bevart i sin opprinnelige form. Glassbeholderne er plassert i en slik avstand fra hverandre at publikum kan gå mellom de to delene av hvert dyr. Slik får vi betrakte innsiden av dyrene, som vanligvis er skjult for oss. Kua, antakelig moren, står foran, og kalven, barnet, står bak henne, slik det vanligvis er i virkeligheten – kua beskytter og veileder kalven. Dyrene flyter i væsken og fremstår som vakre objekter, samtidig som vi er klar over at det er døde dyr vi ser på her.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hva er det første du tenker på når du ser dyrene i disse to tankene?
- Mange blir veldig overrasket og sjokkert når de ser disse parterte dyrene utstilt. De samme menneskene koser seg med biff og hamburgere uten å tenke over hvor maten kommer fra. Hvorfor tror du reaksjonene blir så sterke i møte med dette kunstverket?
- Hva tror du kunstneren vil fortelle med dette verket?
- Kan noe som er ubehagelig eller urovekkende å se på, samtidig være vakkert eller interessant? Hvordan?

Dan Graham: Uten tittel, 1996

Reflekterende gjennomsiktig glass, rustfritt stål og betongfundament, 250 x 300 cm
25 km vest for Svolvær mot Leknes, ved E10, like ved Lyngvær
Foto: © Vegar Moen / Skulpturlandskap Nordland

Dan Graham (f. 1942) er en amerikansk kunstner som arbeider med ulike kunstsjangere, som skulptur, video og arkitektur. Hans skulpturer ligner ofte på små arkitektoniske bygg og er plassert ute i byrom eller i naturen. Glass og speil er materialene han ofte bruker.

OM VERKET:

Dan Graham lager et naturtro bilde av natur uten å avbilde den. Han setter opp en stor speilvegg som til enhver tid gir oss et nøyaktig bilde av naturen rundt veggen. Slik forandrer dette bildet seg hele tiden med årstidene, dagslyset og andre elementer. Når vi stiller oss foran speilet, blir vi en del av omgivelsene. De varige elementene, som fjellet og sjøen, er alltid de samme, mens de flyktige elementene, som menneskenes nærvær og værforhold, varierer hele tiden.

Dette verket er en del av prosjektet Skulpturlandskap Nordland, en internasjonal kunstsamling bygget i perioden 1992–1996. Trettitre skulpturer av ulike kunstnere ble plassert i Nordland fylkeskommune og i Troms på ulike steder med det formål å skape en dialog mellom mennesker og natur. For mer informasjon om prosjektet, se www.skulpturlandskap.no.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv bildet.
- Hva er det som gjør dette speilbildet til kunst?
- Hva tror du kunstneren vil uttrykke med dette kunstverket?
- Kan du finne en tittel du synes passer til bildet?
- Kan mennesket ha en plass i dette bildet?

Janine Antoni: Saddle, 2000

Full rawhide, Edition of 5, 68.58 x 81.29 x 200.66 cm

© Janine Antoni; Courtesy of the artist and Luhring Augustine, New York

Janine Antoni (f. 1964) er opprinnelig fra Bahamas, men bor og arbeider i USA. Hun bruker ulike medier, som skulptur, fotografi og performancekunst, i sitt kunstnerskap. Hun er opptatt både av prosessen som leder til det ferdige verket, og av verket selv. Det er gjennom kroppen – kunstnerens kropp – at verket blir til, samtidig som menneskekroppen eller deler av den ofte er motiv for hennes kunst.

OM VERKET:

Saddle er en skulptur laget av kuskinn. Skulpturen krever at vi må ta oss litt tid til å se på den for å kunne gjette hva den forestiller. Den synes å være en kropp, trolig en menneskekropp, skjult under en gjennomskinnelig materie. Når vi ser nærmere på skulpturen, ser vi at det finnes verken en kropp eller noe annet enn luft under skinnet. Kunstneren skapte verket ved å lage en avstøpning av egen kropp mens hun sto på alle fire som et dyr. Så plasserte hun et kuskinn over avstøpningen, og så ble skinnet garvet. Deretter fjernet hun avstøpningen, og skinnet beholdt kroppens form. Skulpturen har et spøkelsesaktig utseende, og det at det ikke er noen kropp inni skinnet, gjør skulpturen mystisk og samtidig spøkefull.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hva synes du verket ligner?
- På hvilken måte passer tittelen *Saddle* til skulpturen?
- Hvor passer det å plassere en skulptur som dette? Hvorfor?

Vibeke Tandberg: Living Together #11, 1996

C-print, 66 x 100 cm

Astrup Fearnley Samlingen, Oslo /BONO 2021

Vibeke Tandberg (f. 1967) er en norsk billedkunstner og fotograf. Hun er utdannet ved Institutt for fotografi ved det som tidligere het Statens håndverks- og kunstindustriskole i Bergen. Tandberg er spesielt kjent for sine manipulererte fotografier der hun selv fremtrer i forskjellige roller. Serien *Living Together* ble i 2005 av *Morgenbladet* kåret til et av våre tolv viktigste kunstverk fra perioden mellom 1945 og 2005.

OM VERKET:

Living Together er en serie på 27 fotografier som kan se ut som de er hentet fra et familiealbum. Vi ser to kvinner, men når vi ser nærmere etter, ser vi at kvinnene ser helt identiske ut. Er de tvillinger, søstre, eller hvordan er deres tilknytning til hverandre? Det får vi ikke vite. Kvinnene er avbildet i hverdagslige situasjoner, ofte i samspill med hverandre. Det er ikke noe uvanlig med selve motivene, de ligner på bilder vi ofte tar av hverandre i hverdagen. Slik gir de inntrykk av å være en dokumentasjon av en virkelig situasjon. Men er det slik? I virkeligheten er bildene manipulert og iscenesatt av kunstneren selv, og det er Vibeke Tandberg som er begge kvinnene i fotografiene. Slik blir vi påminnet om at fotografi ikke alltid viser sannheten, og at vi ofte kan bli lurt av bilder som vi tror viser en virkelig situasjon.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv fotografiet. Hva er det som foregår her?
- Det er noe som ikke stemmer i dette fotografiet. Hva er det?
- Hva tror du kunstneren vil at vi skal tenke over med dette fotografiet?
- I hvilke situasjoner er det viktig at fotografiet gir oss et sant bilde av virkeligheten?
- Hvis du skal legge ut et bilde av deg selv på sosiale medier, tenker du at det skal være en bilde av hvordan du virkelig ser ut, eller et som viser hvordan du ønsker å fremstå?
- Vi vet at motebladene manipulerer bildene slik at modellene ser tynnere og lengre ut. Hvilke negative konsekvenser kan slike forbilder ha?
- Når er det lov å manipulere, og når er det ikke? Finn ut hvilke regler som gjelder for eksempel pressefotografer.

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Lag en presentasjon med to bilder av deg selv – et hverdagsbilde som ikke er manipulert, og et bilde der du iscenesetter deg selv. Lag en utstilling av alle presentasjonene.

Marja Helander: Looking into the nightfall, 2018

Sven-Harrys konstmuseum, utstillingen Bakom hörnet vindens jojk.
© Marja Helander / BONO 2021. Foto: Mattias Lindbäck

Marja Helander (f. 1965) er en finsk-samisk kunstner, fotograf og videokunstner med røtter fra Helsinki og Utsjoki. Gjennom selvportretter utforsker Helander sin egen identitet i spennet mellom det samiske og den finske kulturen. Tema som identitet, koloniseringens arv og bruk av arktisk natur er gjennomgående i hennes kunstnerskap. Hun er i dag bosatt og arbeider i Helsinki, Finland.

OM VERKET:

Fotografiet er et selvportrett der kunstneren står på huk, naken, iført kaninører i et arktisk landskap. Kontrasten i bildet mellom det naturlige, stillferdige landskapet og den nakne, anspente figuren med blikket rettet direkte mot oss viser oss noe vi ikke helt forstår. Det virker fremmed og urovekkende, samtidig som landskapet gir en poetisk stemning. Bildet får frem spennet mellom det arktiske landskapet og det moderne, vestlige på en leken måte. Denne tematikken tas opp i flere av Helander sine fotoserier der hun kler seg ut og iscenesetter seg selv i ulike landskap. Ved å ta bilde av seg selv i unaturlige situasjoner og stillinger, ofte med en humoristisk vri, utforsker hun ulike sider av egen identitet samtidig som hun utfordrer tilskuerens egne ideer og forestillinger om det de ser. Hun utforsker dualiteten mellom sin finske og samiske identitet, og det urbane samfunnet med urfolksmiljøet. Fotografiet er tatt i et vinterlandskap med blålige, kalde farger. Figuren er plassert sentralt i bildet med ansiktet i midten. Blikket vårt blir ført til figuren ved hjelp av sentralperspektivet formet av stier i snøen og plassering av trærne. Det forsterker opplevelsen av å komme rett på figuren, og gjør at som tilskuer får vi en direkte dialog med personen i bildet full av spørsmål. Hva vil hun oss, hva tenker hun, hva opplever hun der hun sitter på huk?

SPØRSMÅL TIL SAMTALE

- Beskriv verket
- Hvordan er stemningen i bildet?
- Hvordan tror du personen på bildet har det?
- Hva tenker du når du ser på bildet?
- Personen i bildet har på seg kaninører, hva tenker du om det? Hvordan ville din opplevelse av bildet vært om kaninørene ikke var der?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Lag et fotoprojekt der dere iscenesetter dere selv med et overraskende element. Ta i bruk skolens nærmiljø og knytt fotoprojektet opp til utforskning av elevenes egen identitet, fordommer og stereotyper om stedet.

Olav Christopher Jenssen: Rubicon Painting No. 5, 2019-2020

195 x 185 cm, Akryl og olje på lerret.

Foto: Dirk Rose, med tillatelse fra Galleri Riis, Oslo /BONO 2021

Olav Christopher Jenssen (f. 1954) er en av Norges mest sentrale malere. Jenssen er født i Sortland, utdannet ved Kunstakademiet i Oslo og bor og arbeider i Berlin i Tyskland og Lya i Sverige. Jenssen er mest kjent som maler, men arbeider også med grafikk. Han arbeider gjerne med serier av bilder der han utforsker en bestemt form, fargenyanse eller overflatebehandling. Motivene er i hovedsak abstrakte, men vi kan av og til skimte noe som ligner fjellformasjoner og horisontlinjer. Ofte bruker han også bokstaver og ord i maleriene.

OM VERKET:

Abstrakte bilder er ofte vanskelige å lese fordi det er umulig å finne «begynnelsen» på det bildet vil fortelle. Bildet består av farger og former som suger oss inn i en annen virkelighet. De blågrønne og brune fargene skaper et uttrykksfullt kaos med tynne hvite linjer dansende over og med de andre fargene. Det gir rom for et personlig møte med bildet og gjør det åpent for selv å skape egne historier. Abstrakt maleri er en viktig del av kunsthistorien. Kunstnerne ønsket å frigjøre seg fra kjente former og gjenkjennelige motiver og gi publikum rom for personlige tolkninger av det de så. Jenssens verk går i retning av abstrakt ekspresjonisme, som bruker farger og former på en mer spontan og intuitiv måte, der formene er myke og ofte relatert til former kjent fra naturen. En annen måte å male abstrakt på er å male strenge geometriske former, der billedflaten er mer planlagt og mindre spontan.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv dette maleriet. Hva ser du?
- Hva kaller vi den type kunst som ikke etterligner noe vi kjenner fra virkeligheten?
- Hva tenker du om de hvite linjene i bildet?
- Hva synes du om farge-sammensetningen i maleriet?
- Mange synes denne typen malerier er vanskelige å forstå. Hva synes du kunstneren forteller med dette bildet?

Patricia Piccinini: The Young Family, 2002

Silicone, fibreglass, leather, human hair, plywood
 85cm high x 150cm long x 120cm wide approx.
 Courtesy of the artist, Tolarno and Roslyn Oxley9 Galleries
 Photo: Graham Baring

Patricia Piccinini (f. 1965) er en australsk kunstner som jobber med ulike kunstmedier, som skulptur, video og installasjon. Piccinini er opptatt av problemstillinger knyttet til medisinsk forskning og genmanipulasjon. Hun vil vise hvordan teknologien påvirker vårt liv, og hvordan «det naturlige» blir stadig mer «korrigert» ved hjelp av «det kunstige». Kunstneren er ikke negativ til fremskritt som forskninger skaper, men prøver å gjøre oss oppmerksom på bivirkninger disse kan ha på naturen, ulike dyrearter og oss mennesker.

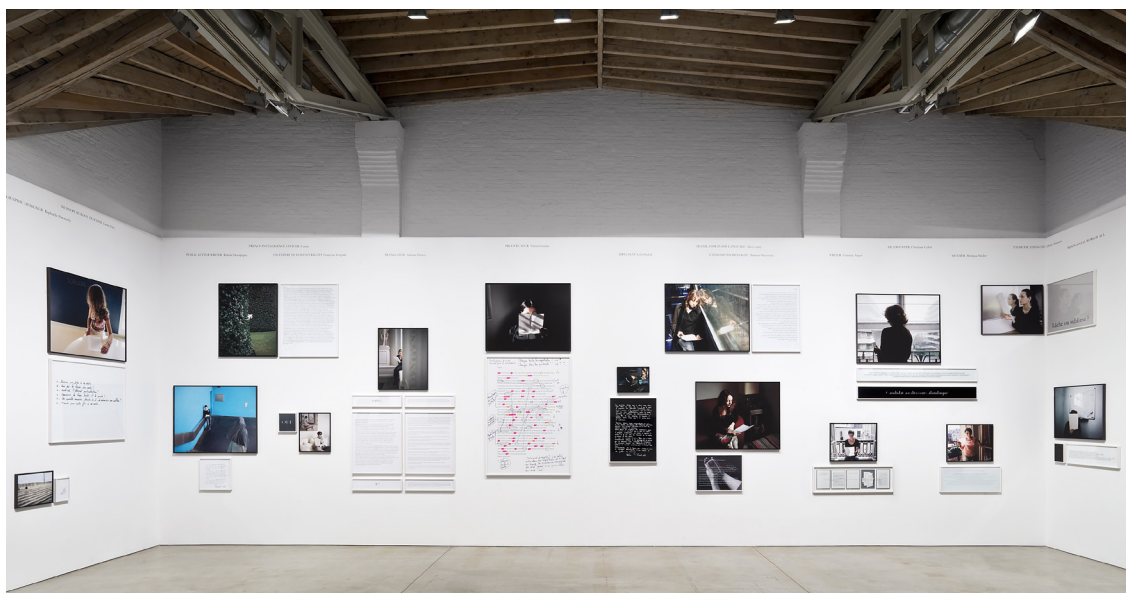
OM VERKET:

Denne skulpturen er laget av ulike plastmaterialer samt naturlige materialer, som hår. Dyret som ligger på gulvet, virker kjent og ukjent på samme tid. Kanskje gjenkjenner vi visse trekk som ligner på en gris, en hund eller et annet dyr, men vi vet ikke helt. Vi ser at dyret er av hunkjønn, og at det er en mor med tre små barn. Disse ligner på henne. Moren ser litt sliten og bekymret ut – kanskje er hun redd for barnas fremtid?

Kunstneren selv sier at idéen til skulpturen kommer fra bioteknologiforskning. I dag dyrker forskere menneskeorganer i dyrekropper for å kurere sykdommer og redde menneskeliv. Mange har vel sett bilder av mus med et menneskeøre voksende ut fra ryggen. Teknologien og forskningen hjelper oss, men reiser også flere etiske spørsmål. Her spør Piccinini: Hva skjer med en dyreart som er genetisk manipulert, når den reproducerer seg naturlig og får egne unger? Hun vil ikke kritisere forskningen, men tvinge oss til å tenke på konsekvensene av våre handlinger.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hvilke assosiasjoner får du når du ser på disse figurene?
- Ligner figurene på noe du har sett før?
- Hva tror du kunstneren vil fortelle med dette verket?
- Tittelen på verket er The Young Family – hvordan synes du tittelen passer?

Sophie Calle: Take Care of Yourself, 2009

Installation view, Paula Cooper Gallery, New York, April 9 - June 6, 2009.

Foto: Ellen Page Wilson. © 2020 Sophie Calle / Artists Rights Society (ARS), New York / BONO. Courtesy of Sophie Calle and Paula Cooper Gallery, New York.

Sophie Calle (f. 1953) er en av Frankrikes mest berømte nålevende kunstnere. I mer enn tretti år har hun på grensesprengende vis utforsket forholdet mellom tekst og fotografi, det private og det offentlige og sannhet og fiksjon. Calle er kjent for sin detektivlignende tilnærming til sine prosjekter, som da hun skygget en tilfeldig valgt mann i en lengre periode for å fotografere ham. Hun utforsker forbindelsen mellom vårt private og vårt offentlige ansikt, hvordan vi er når vi tror vi er alene, ikke sett av noen. Samtidig bruker Calle seg selv og egne erfaringer som utgangspunkt i flere verk. Temaene hun tar opp, som kjærlighet, hjertesorg og så videre, er gjenkjennelige for de aller fleste mennesker.

OM VERKET:

Take Care of Yourself er et konseptuelt verk, det vil si at her er idéen og ikke det ferdige fysiske verket den viktigste delen av kunstverket. Da Calles kjæreste slo opp med henne gjennom et brev, inviterte hun 104 kvinner med ulike yrker til å tolke brevet. Mens disse kvinnene leste brevet, avfotograferte hun dem. Det ferdige verket består av fotografier av kvinnene ledsaget av deres tolkninger av brevet. Noen tolkninger er humoristiske, andre mer analytiske. Calle viser at det er en sammenheng mellom hvilke yrker kvinnene har, og på hvilken måte de tolker brevet.

Tittelen *Take Care of Yourself* er hentet fra brevet – det er den siste setningen fra ekskjæresten til Calle. Ta være på deg selv. Det gjør Calle gjennom å bearbeide sorgen gjennom en aktiv handling – et kunstprosjekt.

*I received an email telling me it was over.
I didn't know how to respond
It was almost as if it hadn't been meant for me.
It ended with the words, Take care of yourself.
I followed this advice to the letter
I asked 104 women (as well as two handpuppets and a parrot),
chosen for their profession or skills, to interpret the letter.
To analyse it, comment on it, dance it, sing it. Dissect it. Exhaust it.
Understand it for me. Answer for me.
It was a way of taking the time to break up
A way to take care of myself.*

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Hva vil det si at et kunstverk er konseptuelt?
- Beskriv hvordan dette kunstverket ble til?
- Hva synes du om måten Sophie Calle bearbeidet sin kjærlighetsorg på?
- Hvor passer et kunstverk av denne typen?
- Hvor privat synes du kunstnere kan være i sine kunstverk?
- Hvordan opplever du dette kunstverket?

Pøbel: Lofoten prosjekt, 2009

Teknikk: akryl og spray maling

© Pøbel / BONO 2021. Foto: © Pøbel

Navnet Pøbel er et pseudonym for en av Norges mest kjente gatekunstnere. Gatekunst er kunstverk oppført på uventede steder der folk ferdes, og den er gjerne malt eller sprayet rett på husveggen. Kunstnerne opptrer vanligvis anonymt, og de retter gjerne kritikk mot den etablerte kunstformen og et kunstmarked som betraktet kunst som salgsobjekter. Som kunstform dukket gatekunst for alvor opp først på 1990-tallet. Den engelske kunstneren Banksy regnes for å være en pioner. I begynnelsen ble gatekunst sett på som hærverk av både myndighetene og folk flest, men i dag er situasjonen annerledes. Gatekunstnere får anerkjennelse fra kunstverdenen, de stilles ut i galleriene, og verkene selges til høye priser. I Bergen har de foreslått å verne gatekunstneren Dolks malerier, som befinner seg på ulike bygninger rundt omkring i byen.

Pøbel startet sin karriere som en uønsket «tagger», men er etter hvert blitt omtalt som en viktig kunstner med mange kunstprosjekter rundt i Norge. Pøbel tar ofte opp kritiske temaer, som miljøvern, urettferdighet og undertrykkelse. Han lager kunst i avsidesliggende områder eller ute i naturen for å sette kunsten inn i en ny sammenheng.

OM VERKET

Bildet er fra prosjektet *Ghetto spedalsk*, som Pøbel laget i samarbeid med en annen anerkjent norsk gatekunstner, Dolk, i Lofoten i 2008. Der fikk de lov av huseierne til å dekorere forlatte hus og låver med sin kunst og på den måten gi dem et nytt liv. Samtidig skapte kunstnerne mer bevissthet rundt de vakre naturomgivelsene. Verkene ble laget ved hjelp av sjablonger, som var laget på forhånd, og spraymaling. Motivet for dette verket, en mann med stokk, kan oppfattes både humoristisk og kritisk. Vi trekker på smilebåndet da vi oppdager at geværet, som mannen sikter med mot et ukjent mål, i virkeligheten er en stokk. Men det er også litt ubehagelig å se denne fiendtlige gesten: Er denne mannen sint?

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Hvilke assosiasjoner får du når du ser på det?
- Hva synes du om kombinasjonen av gatekunst og en gammel låve?
- Er dette malt på veggen for å være der for alltid?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Ta et foto av skolen på en slik måte at du får store veggflater. Manipuler bildet på forskjellige måter digitalt med motiver du tegner eller henter fra Internett. Skriv ut bildene på tykt papir, og lag en utstilling eller en video med stillbilder.

Irene Nordli: Don't be a stranger, 2006

Glass og porselens mosaikk, høyde 400 cm
© Irene Nordli / BONO 2021. Foto: © Katrine Nordli

Irene Nordli (f.1967) har hovedfag i keramikk fra Kunsthøgskolen i Bergen. Hun er spesielt kjent for sine forskjellige typer porselensfigurer, som gjerne kombinerer det dyriske og det menneskelige. Hun har bidratt til å sette søkelyset på porselen som et materiale i samtidskunsten.

OM VERKET:

Utsmykningen *Don't be a Stranger* («Ikke vær en fremmed») er plassert utenfor hovedinngangen til Asker kulturhus. Det tok over to år å lage den fire meter høye og to tonn tunge skulpturen. Skulpturen er laget for at den skal tåle alle slags værhold, og at barn (og voksne) skal kunne utforske den og klatre på den. Kunstverket er blitt veldig godt mottatt av publikum. Tittelen signaliserer at alle skal føle seg velkomne til å hilse på den, noe særlig barna har tatt på fullt alvor. De flokker seg om skulpturen, og den fungerer som en stor og uventet fantasifigur midt på plassen.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv verket.
- Skulpturen heter *Don't be a Stranger*. Hvordan synes du tittelen passer til verket?
- Forestiller skulpturen et virkelig dyr?
- Hvilken betydning har størrelsen for hvordan vi opplever skulpturen?
- Hvilken rolle kan en slik skulptur ha på en plass i en by eller på et tettsted?
- Dette er en skulptur som er blitt veldig populær hos barn. Hva tror du grunnen er til det?
- Har dere eksempler på slike kunstverk i nærmiljøet? Hvordan blir de brukt?
- Hva slags kunst passer / passer ikke i det offentlige rom?

Pieter Hugo: Untitled, Agbogbloshie Market, Accra, Ghana, 2009

© Pieter Hugo. Courtesy of Stevenson, Cape Town and Johannesburg

Pieter Hugo (f.1976) er en prisbelønnet fotograf fra Sør-Afrika. Han har vært representert på kunstutstillinger over hele verden og er kjent for å fotografere marginaliserte grupper. Hans første store fotoserie, *Looking Aside*, besto av en samling portretter av mennesker som har et utseende som får andre til å se til siden. Gruppen besto blant annet av blinde, albinoer, eldre, egen familie og ham selv. Alle var fotografert med lik lyssetting mot samme bakgrunn.

Han forklarer sin interesse for det marginale med at han selv vokste opp som hvit blant svarte og følte at han ikke helt passet inn. Pieter Hugo er blitt kritisert for å lage sensasjonspregede foto av mennesker og grupper som er annerledes. I 2005 vant han prisen World Press Photo med et portrett av en mann med en hyene.

OM VERKET:

Fotografiet er tatt fra en serie som heter *Permanent Error (Varig feil)*. I en samling foto og videoer beskriver kunstneren hvordan mennesker lever på en søppelplass i Ghana. Her dumpes tonnevis av ødelagt elektronisk utstyr fra den vestlige verden til Afrika. Fattige mennesker smelter avfallet for å få ut verdifullt metall som de kan selge videre. Både luften, grunnvannet og bakken ødelegges over store områder av giften som slippes ut. Dette er baksiden av den teknologiske utviklingen og globalisering. Navnet på serien refererer til feil som gjør datamaskiner ubrukbare. Pieter Hugos foto viser både menneskets styrke og tragedie i et fattig område. Det er utgitt en bok som viser hele fotoserien.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Hva ser du i dette fotografiet?
- Hva tror du foregår her?
- Hva tror du kunstneren vil sette søkelyset på med dette fotografiet?
- Hva skiller dette fotoet / denne fotoserien fra et vanlig presse-bilde?
- Mange kunstnere lager kunstverk for å få oss til å reflektere over politiske spørsmål og våre holdninger. Kjenner du til andre eksempler på politisk kunst?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Lag en stor collage (sammensetning av flere bilder) som viser aktuelle politiske temaer fra i dag. Sett sammen bilder fra aviser og Internett. Diskuter hvilke temaer dere vil belyse.

Sverre Malling: Schoolbus, 2009

Kull på papir, 2009, 160 x 337 cm

Eier: SKMU Sørlandets Kunstmuseum / BONO 2021

Foto: © Leif Gabrielsen

Sverre Malling (f.1977) er først og fremst kjent som tegner, og er en av dagens kunstnere som har skapt ny interesse for tegning som kunstform.

Tegning er ofte blitt brukt til å lage skisser til malerier eller skulpturer og var i lange perioder ikke betraktet som en egen kunstform. Da Malling og flere andre norske kunstnere begynte å presentere sine tegninger på utstillinger i begynnelsen av 2000-tallet, ble mange begeistret. I motsetning til Melgaards tegninger er Mallings naturtro. Han tegner ofte planter, dyr og andre elementer fra naturen og retter oppmerksomheten mot de minste detaljene. Det er ofte en litt dyster eller mystisk stemning i verkene hans. Mallings tegninger er svarthvite og ligner slik på klassiske gamle tegninger. Det er veldig tidskrevende å tegne på denne måten.

OM VERKET:

Bildet *Schoolbus* er satt sammen av 15 tegninger til ett stort bilde. I hver av tegningene er alle detaljer nøye utført. Motivet er en gammel skolebuss som er blitt forlatt inne i skogen. Den står der og forfaller, rutene er knust, og plantene og trærne har omsluttet den. Det ser ut som om bussen holder på å forsvinne inn i den frodige vegetasjonen, og at naturen gradvis vil «sluke» den.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv tegningen.
- Hvordan er stemningen i bildet?
- Hvordan vil du tolke denne tegningen?
- Hva tror du kunstneren ønsker å uttrykke med tegningen?
- Kan du beskrive teknikken?
- Hva skiller denne tegningen fra eldre tegninger (motivvalg, størrelse med mer)?
- Merk deg størrelsen på denne tegningen. Hva betyr størrelsen for hvordan vi oppfatter bildet?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Ta et foto som dere trykker i A4-størrelse. Del det opp i fire like store deler. Tegn en del hver i større målestokk, for eksempel 1:4, og sett det sammen.

Vanessa Baird: Lyset forsvinner – bare vi lukker øynene, 2012

Maleri utført i silikatmaling på fiberbersementplater, 6 x 10,5 m

© Vanessa Baird / KORO / BONO 2021

Foto: © Trond A. Isaksen

Vanessa Baird (f.1963) er mest kjent for sine tegninger og illustrasjoner, men også veggmalerier som hun har laget for å utsmykke Helse- og omsorgsdepartementet. Hun har en stil som er veldig gjenkjennelig. Hennes figurative bilder er fylt med menneskefigurer, dyr og gjenstander. Disse er ikke innordnet i et naturtro billedrom, men svever rundt omkring på hele billedflaten. Det er ikke en fortelling vi finner i Bairds bilder, men mange små historier. Hun henter ofte motivene fra eventyrverden og historie.

OM VERKET:

Dette bildet er ett av tre store veggbilder laget på bestilling til utsmykning av to departementer i Oslo. I veggbildet ser vi et godt eksempel på hvordan Vanessa Baird blander virkelighet og fantasi i bildene sine. Vi ser både dyr og fugler som vi kjenner igjen fra naturen, og samtidig finner vi skikkelser fra eventyrene, som Rødhette, ulven og trollkjerringa. I små felter i bildet skildrer hun også mange forskjellige hustyper som vi kan kjenne igjen. Det store bildet består av mange små bilder og historier som vi kan dikte videre på. En mengde små gjenstander og papirark svever også rundt på billedflaten.

Bildet har skapt stor diskusjon i mediene. Det brukes store mengder papirark i arbeidet på offentlige kontorer, og disse kan være et symbol for byråkrati. Etter det store terrorangrepet 22. juli 2011 var det støv, papirark og andre gjenstander som fylte luften flere timer etter angrepene. Minnet om dette førte til en strid om hvorvidt dette bildet var egnet som dekorasjon i et rom der flere som hadde opplevd angrepet, til daglig skulle passere. Protestene endte med at bildet fikk en annen plassering enn den veggen kunstneren laget bildet til.

SPØRSMÅL TIL SAMTALE:

- Beskriv dette store maleriet.
- Se nøye på detaljene. Finner du motiver du kjenner igjen?
- Hva tror du kunstneren ønsker å uttrykke med dette bildet?
- Hvordan opplever du blandingen av fantasi og virkelighet i bildet?
- Dette bildet er laget for en vegg i et av departementene i Oslo. Mange av dem som har sin arbeidsplass der, syntes bildene til Vanessa Baird minnet dem om angrepet 22. juli, og ville ikke at de skulle plasseres der. Hvilke hensyn synes du man bør ta når kunst plasseres der folk ferdes?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

Mal eller tegn en scene hver fra et selvvalgt eventyr. Lag en bakgrunn som bildene kan festes på. Kan dere finne en spennende måte å blande virkelighet og fantasi sammen på?

Hanne Friis: Nyanser i blått og svart, 2014

Teknikk: Jeans, nylonsnøre, håndsøm, 400 x 150 x 80 cm

© Hanne Friis / BONO 2021. Foto: © Øystein Thorvaldsen

Hanne Friis (f.1972) er utdannet ved Kunstakademiet i Trondheim. Hun har deltatt ved en rekke gruppe- og separatutstillinger og er innkjøpt av Norsk kulturråd.

Som kunstner arbeider Hanne Friis med ulike teknikker innenfor maleri, tegning og skulptur. Hun lager store tekstilskulpturer der hun syr og presser sammen tekstiler i mange lag.

OM VERKET:

Denne tekstilskulpturen ble laget til utstillingen «Vi lever på en stjerne», som ble vist på Henie Onstad Kunstsenter i 2014. Med denne utstillingen ønsket kunstsenteret å gi rom for at også samtidskunsten kan tematisere ringvirkningene av hendelsene 22. juli.

Skulpturen er laget ved at kunstneren har foldet og presset sammen jeansstoff og festet det sammen med nål og tråd slik at det er blitt en veldig kompakt skulptur. Friis forteller at hun har brukt stoff fra kanskje 700 brukte bukser til skulpturen. Stoffene er vasket, men enkelte har sagt til henne at skulpturen lukter av mennesker. Ved at disse buksene har vært brukt, er det menneskelige veldig til stede i skulpturen. Og valget av stoff er neppe tilfeldig – jeansstoff er vel mer enn noe annet stoff forbundet med ungdomskulturen.

SAMTALE OM VERKET:

- Beskriv verket.
- På hvilken måte synes du denne skulpturen kan ha noe med 22. juli å gjøre?
- Hva tror du kunstneren har ønsket å uttrykke?
- På hvilken måte kan kunst ha en betydning når vi har opplevd noe vanskelig?
- Kan du foreslå en annen tittel på dette bildet?

FORSLAG TIL PRAKTISK OPPGAVE:

- Lag en skulptur av stoff fra gamle klær dere ikke bruker lenger.

Bildekreditering

Kari Steihaug: *4. klasse*, 2007 Installasjon
Opprekte klær/ strikket bilde
© Kari Steihaug / BONO 2021 Foto: © Thor Westrebo

Olafur Eliasson: *The Weather Project*, 2003
© Olafur Eliasson, Photo: © Tate, London 2003

Frank Brunner: *Waiting*, 2008
Litografi, 55cm x 54,5cm © Frank Brunner

Bjarne Melgaard: *Untitled*, 2007
Olje på lerret, 200 x 300 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo / BONO 2021

Per Maning: *Oscar*, 1998
Foto, 690cm x 685cm, 1988
© Per Maning / BONO 2021

Outi Pieski: *Guržot ja guovssat/Spell on you*
Tekstil, 2020. Sven-Harrys konstmuseum,
utstillingen Bakom hörnet vindens jojk.
Foto: Mattias Lindbäck.
© Outi Pieski/BONO 2021

Elmgreen & Dragset: *Gay Marriage*, 2010
Porselenurinaler, kraner, rør i rustfritt stål
110 x 43 x 123 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo / BONO 2021

Ai Weiwei: *Tyres*, 2016 og *Odyssey*, 2017
Variable mål, materialer er marmor og tapet,
Astrup Fearnley Samlingen.
Foto: med tillatelse fra Astrup Fearnley Samlingen

Ernesto Neto: *GaiaMotherEarth*, 2018.
Installasjon, Zurich jernbanestasjon på oppdrag for
Fondation Beyeler.
Foto: Mark Niedermann. ©Ernesto Neto

Damien Hirst: *Mother and Child (Divided)*, 1993
Glass, malt stål, silikon, akryl, monofilament, rustfritt
stål, ku, kalv og formalin-løsning 2 tanks à 207 x 322 x
109 cm 2 tanks à 144 x 169 X 62,5 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo
Photographed by Prudence Cuming Associates
© Damien Hirst and Science Ltd. All rights reserved,
DACS / BONO 2021

Dan Graham: *Uten tittel*, 1996
Reflekterende gjennomskinnelig glass, rustfritt stål
og betongfundament, 250 x 300 cm
25 km vest for Svolvær mot Leknes, ved E10, like ved
Lyngvær
Foto: © Vegar Moen / Skulpturlandskap Nordland

Janine Antoni: *Saddle*, 2000
Full rawhide, Edition of 5, 68.58 X 81.29 X 200.66 cm
© Janine Antoni; Courtesy of the artist and Luhring
Augustine, New York

Vibeke Tandberg: *Living Together #11*, 1996
C-print, 66 x 100 cm
Astrup Fearnley Samlingen, Oslo /BONO 2021

Marja Helander: *Looking into the nightfall*, 2018.
Fotografi. Sven-Harrys konstmuseum,
utstillingen Bakom hörnet vindens jojk.
Foto: Mattias Lindbäck

Olav Christopher Jenssen: Akryl og olje på lerret,
195 x 185 cm.
Foto: Dirk Rose, med tillatelse fra Galleri Riis, Oslo
BONO 2021 © Olav Christopher Jenssen

Patricia Piccinini: *The Young Family*, 2002
Silicone, fibreglass, leather, human hair, plywood
85cm high x 150cm long x 120cm wide approx.
Courtesy of the artist, Tolarno and Roslyn Oxley9
Galleries
Photo: Graham Baring

Sophie Calle: *Take Care of Yourself*, 2009.
Installation view, Paula Cooper Gallery, New York,
April 9 - June 6, 2009.
Foto: Ellen Page Wilson. Courtesy of Sophie Calle and
Paula Cooper Gallery, New York.
© 2020 Sophie Calle / Artists Rights Society (ARS),
New York / BONO 2021.

Pøbel: *Lofoten prosjekt*, 2009
Teknikk: akryl og spray maling
© Pøbel / BONO 2021 Foto: © Pøbel

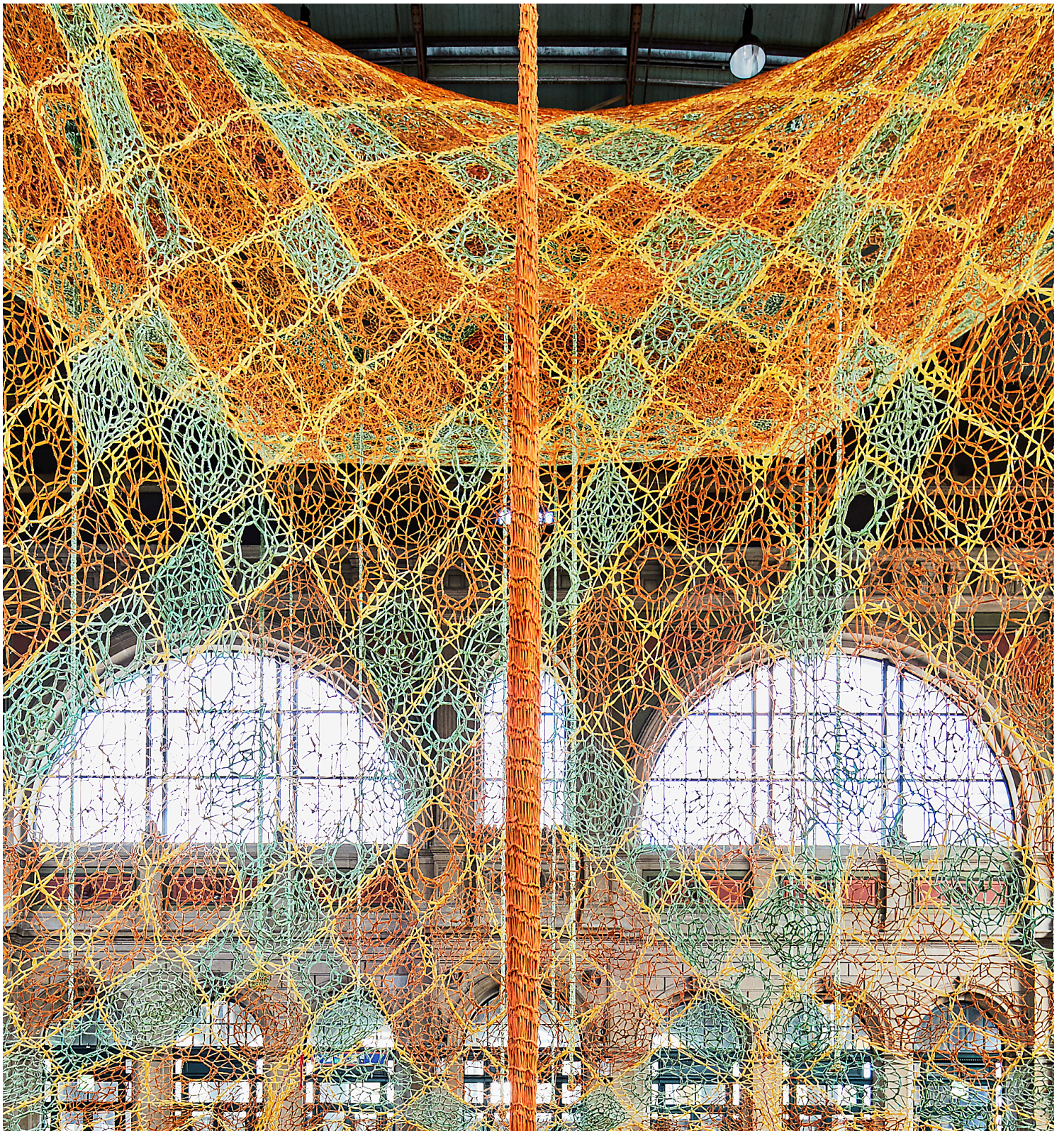
Irene Nordli: *Don't be a stranger*, 2006
Glass og porselens mosaikk, høyde 400 cm
© Irene Nordli / BONO 2021
Foto: © Katrine Nordli

Pieter Hugo: *Untitled*, Agbogbloshie Market, Accra,
Ghana, 2009
© Pieter Hugo. Courtesy of Stevenson, Cape Town
and Johannesburg

Sverre Malling: *Schoolbus*, 2009
Kull på papir, 2009, 160 x 337 cm
Eier: SKMU Sørlandets Kunstmuseum / BONO 2021
Foto: © Leif Gabrielsen

Vanessa Baird: *Lyset forsvinner – bare vi lukker
øynene*, 2012
Maleri utført i silikatmaling på fiberbersementplater,
6 x 10,5 m,
© Vanessa Baird / KORO /BONO 2021
Foto: © Trond A. Isaksen

Hanne Friis: *Nyanser i blått og svart*, 2014
Teknikk: Jeans, nylonsnøre, håndsøm,
400 x 150 x 80 cm
© Hanne Friis / BONO 2021
Foto: © Øystein Thorvaldsen

NORD
universitet

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

Nasjonalt senter for kunst
og kultur i opplæringen
Kunst i Skolen

Kunstkultursenteret.no
www.kunstiskolen.no

